

Sucho i přívaly vody jsou výzvou pro zahradníka

Moderní zahradník čelí vlnám sucha i přívalovým deštům. Bylo to tak vždy?

Obtížně předvídatelné vlny veder a sucha střídané přívalovými dešti nebo náhlými ochlazeními souvisejí s probíhající klimatickou změnou zapříčiněnou člověkem. V důsledku oteplování a kácení deštných pralesů se celosvětově mění směr mořských i vzdušných proudů, což přináší na jedné straně období sucha, na druhé straně silné přívalové deště, které se ve vysušené, zničené půdě nemohou vsáknout a způsobí tak záplavy. Problém existuje již od průmyslové revoluce, ale soustavně se prohlubuje, takže důsledky pociťujeme silněji než předchozí generace zahradníků. Co můžete udělat, abyste o vodu v zahradě nepřicházeli?

Chyťte vodu

Svody z okapů do sudů a zalévání dešťovou vodou jsou snad už samozřejmostí. Sbírat vodu však můžete účinněji. Buďte připraveni na přívalové deště například tak, že si necháte instalovat velkou **podzemní nádrž na vodu**. Není-li to technicky možné, lze využít fyzikálního principu spojených nádob (ponořit jeden konec hadice do jedné a druhý do druhé – hladiny se vyrovnávají). Přebytky vody posílejte na smysluplné místo, například do dešťového záhonu nebo zahradního jezírka.

Vytvořte si zahradní jezírko, třeba i koupací. Jezírko by mělo mít pozvolné svahy, na kterých se udrží rostliny mělkého pásma a kudy mohou snadno vylézt živočichové. Pokud chcete pěstovat lekníny, měla by mít hlubší část jezírka hloubku alespoň 2 m, aby rostliny nevymrzly. Chcete-li mít jezírko jako biotop, nenasazujte do něj ryby. Vyžraly by vám všechny bezobratlé živočichy, kteří pomáhají vodu čistit. Potřeba a druh filtrace závisí hlavně na velikosti jezírka.

Podpořte vsakování

Zalévejte šetrně a účinně. Užívejte dešťovou vodu, případně i šedou vodu (voda použitá v domácnosti s výjimkou toalety). Účinnější je občasná důkladná závlhka než častá menší. Zaléváte-li častěji a málo, rostliny si nevytvoří dostatečný kořenový systém, koření jen pod povrchem a jsou pak na časté závlhce závislé. Půda v hlubších vrstvách pod takto zalévaným záhonem je utužená, není zdravá. Někde se doporučuje kapková závlaha, což je sice řešení, které udrží plodiny svěží, ale pokud jde o vliv na půdu, bez výhrad ji doporučit nelze. Ideální je posílat do zahrady i vodu z domácnosti prostřednictvím **kořenové čistírny**. V podobě této čistírny získáte mokřadní biotop, který zvýší biodiverzitu ve vaší zahradě a zvlhčí vzduch v parném létě. Na její zbudování můžete získat i dotace.

Pokud potřebujete zpevněné povrchy, pak použijte vsakovací. V první řadě zvažte, kde zpevněné plochy opravdu potřebujete. Volte raději takové, po nichž voda rychle neodteče, jako je zatravnovací dlažba nebo rošty, mlatová či písková cesta, nášlapné kameny nebo pálené cihly, které jsou jílové, takže vodu pomalu nasávají a zase pouští.

Tento projekt je financován Evropskou unií v rámci Národního plánu obnovy.

Využijte mulč alespoň na holých záhonech. Pokud nemáte přebytek slimáků a vlhkou jílovitou půdu, tak i mezi plodinami. Mulč brání odparu i erozi, navíc přihnojuje, ohřívá a brání plevelům v růstu. Neužívejte fólie, jsou neprodyšné, kazí půdu a naopak brání zasakování.

Ve svahu budujte **svejly neboli průlehy**, což jsou na obou koncích zaslepené příkopy kopírující vrstevnice, které brzdí odtok vody a erozi. V případě přívalového deště mohou ve svejlech vzniknout jezírka, v nichž se pak pomalu vsakuje voda, která poskytuje vláhu stromům a keřům ve svahu pod nimi.

Ve sníženině, kam přirozeně teče voda, vybudujte **dešťový záhon**. Funguje v podstatě podobně jako svejl, jenom nemá onen vrstevnicový charakter, ale jedná se o vysychavý mokřad osazený rostlinami, které snesou jak zaplavení, tak období sucha. Různých návodů existuje množství, dobře funguje i ten nejjednodušší, kdy rostliny sázíte do substrátu ze třetiny zeminy, třetiny písku a třetiny kompostu. Vhodné druhy jsou například kyprej vrbice, popelivka, čechrava, agastache, třapatky, kosatec žlutý, sadec, sítina nebo puškovec.

Kde je to technicky možné, budujte **zelené střechy**. Je-li to pro vás „velké sousto“ na domě, začněte na kůlničce nebo třeba jen na horní ploše nádrže na vodu.

Braňte nadměrnému výparu

Travníky nesekejte příliš často ani příliš nakrátko. Pokud potřebujete sekat, zvolte např. mozaikovou seč, nebo vysekejte jen cesty. Z rostlin zraňovaných sekáním se odpařuje více vody.

Pěstujte keře a stromy (hlavně listnaté) a také popínavé rostliny na fasádě domu či na pergole. Listová plocha mnohem účinněji zastíňuje než umělá střecha, ale také významně zvlhčuje vzduch a snižuje teplotu místa.

Zajistěte dostupnost vody pro živočichy

Po zahradě rozmístěte různá pítka z bezpečných materiálů (kov, keramika, beton). Nezapomeňte zajistit, aby se například ptáci a hmyz k vodě dobře dostali a dostali se i ven. Do pítky je tedy vhodné umístit kámen sahající nad hladinu. Má-li místo na pití podobu jezírka, musí mít pozvolné, neklouzavé okraje. Proti skluzu poslouží i pruh starého koberce. Máte-li vodu umístěnou například ve staré vaně, je dobré od okraje ke dnu vložit drsné prkno. Na nezakryté sudy se také hodí umístit korkové tácky, které se prodávají jako podložky pod sklenice s pitím.

Přizpůsobte se suchu výběrem rostlin, které budete pěstovat

- **Pokud nemáte dobré podmínky a možnost dostatečné zálivky, pěstujte např. více středomořských bylin.** Sucho jim nevadí a díky oteplení u nás lépe vydrží než v minulosti.
- **V okrasné výsadbě keřů a stromů střídejte druhy s mělčím a hlubším kořenovým systémem.** V některých obdobích je totiž podzemní voda ještě přítomna, zatímco povrchová už moc dostupná není, tehdy lépe rostou rostliny s hlubšími kořeny. V období přívalových dešťů, které rychle odtečou po povrchu, zase nemusí být dostupná podzemní voda, takže se lépe daří rostlinám s mělčími kořeny.
- **Pěstujte odrůdy a druhy rostlin, které snesou širší rozmezí podmínek.** Inspirovat se můžete v některé z našich publikací: <https://www.prirodnizahrada.eu/publikace-ke-stazeni/>

